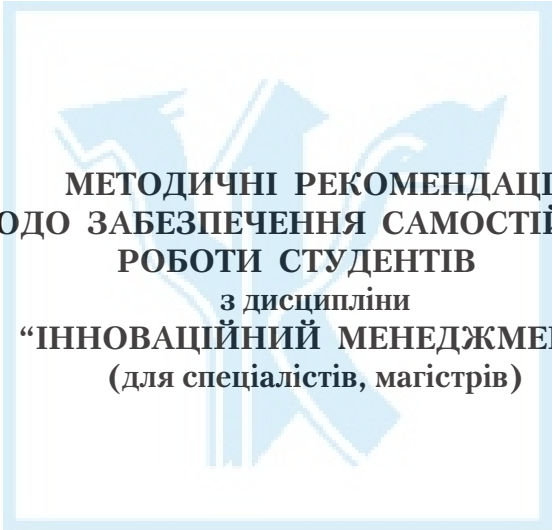

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”
(для спеціалістів, магістрів)**

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2008

Підготовлено доцентом кафедри менеджменту організації *В. П. Костіним*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту організацій УРІМБ
(протокол № 1 від 14.01.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Костін В. П. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Інноваційний менеджмент” (для спеціалістів, магістрів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2008. – 42 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Інноваційний менеджмент”, питання для самоконтролю, критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми дисципліни “Інноваційний менеджмент” та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів — засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань і творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета “Інноваційний менеджмент”.

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни “Інноваційний менеджмент” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни “Інноваційний менеджмент”: підручником, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни “Інноваційний менеджмент” організовується з дотриманням низки вимог:

- обґрунтування необхідності завдань загалом і конкретного завдання зокрема;
- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань;
- підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами у процесі виконання самостійної роботи, що є чинником ефективності навчального середовища.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість балів, які можна отримати за

виконання завдань, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни (розділ “Самостійна робота студентів”).

Студенти, які починають вивчати дисципліну “Інноваційний менеджмент”, повинні бути поінформовані викладачем про організацію самостійної роботи, її форми та види, терміни виконання, форми контролю та звітності, кількість балів за виконання завдань.

Організація та контроль процесу і змісту самостійної роботи та її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і повинні бути доведені до відома студентів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
1	Змістовий модуль I. Концептуальні засади інноватики Вступ до дисципліни. Основні поняття інноваційного менеджменту 2 Класифікація, специфіка та взаємозв'язок інновацій 3 Завдання організації інноваційного процесу. Інноваційні структури 4 Вибір та управління інноваційною стратегією підприємства 5 Управління розробкою та впровадженням інноваційних технологій 6 Особливості управління персоналом інноваційної організації
7	Змістовий модуль II. Управління нововведеннями Управління інноваційними та дослідними проектами 8 Оцінка, відбір та експертиза інноваційних проектів 9 Ефективність реалізації інновацій 10 Управління та регулювання інноваційних процесів. Принципи формування державної інноваційної політики

1	2
11	Винахідництво та перспективи інтенсифікації інноваційних процесів в Україні
12	Науково-технічний потенціал України. Структура та форми управління наукою
Разом годин: 54	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

Змістовий модуль I. Концептуальні засади інноватики

Тема 1. Вступ до дисципліни. Основні поняття інноваційного менеджменту

Основні поняття і визначення в інноваційному менеджменті.

Вплив інновації на економічний розвиток країн. Цикли економічного розвитку. Інновації та економічний розвиток України.

Учасники інноваційного процесу. Модель інноваційного процесу.

Завдання інноваційного менеджменту та інноваційних менеджерів.

Види інноваційної діяльності.

Теми рефератів

1. Вплив інновації на економічний розвиток країн.
2. Модель інноваційного процесу.
3. Інновації та економічний розвиток України.
4. Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні.
5. Завдання інноваційного менеджменту.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Визначення новації.
2. Визначення інновації.
3. Ознаки, покладені в основу класифікації інновацій.
4. Поняття про інноваційний процес.
5. Завдання інноваційного менеджменту.

Тести для самоконтролю

1. *Новація – це:*

- а) художньо-конструктивне рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд;
- б) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;
- в) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок;
- г) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання.

2. *Інновація – це:*

- а) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання;
- б) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;
- в) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;
- г) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок.

3. *Винахід – це:*

- а) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок;
- б) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;

- в) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;
 - г) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання.
4. *Відкриття – це:*
- а) встановлення невідомих раніше об'єктивних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень нашого пізнання;
 - б) кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок;
 - в) результат практичного освоєння новації, задіяної у динаміці, ефективність якої оцінюється не тільки економічним, а й соціальним ефектом;
 - г) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції чи змінює умови праці.
5. *До інновації не належить:*
- а) впровадження нового продукту;
 - б) створення нового ринку товарів;
 - в) реорганізація структури управління організації;
 - г) винахід.
6. *Зазначте відмінність між винаходом, відкриттям і нововведенням:*
- а) відкриття здійснюється на прикладному рівні, нововведення на його основі створюється на фундаментальному рівні;
 - б) відкриття чи винахід можуть бути зроблені колективно, а нововведення розробляються і впроваджуються вченим, винахідником-одинаком;
 - в) відкриття або винахід здійснюється винятково заради одержання прибутку, тоді як нововведення впроваджуються з метою одержання нових знань;
 - г) відкриття або винахід можуть бути випадковими, нововведення випадково не відбуваються.

7. *Інноваційний менеджмент* — це:

- а) система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, які зв'язані із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства;
- б) докладання знань, навичок, інструментів і методів до операцій проекту для задоволення вимог, які висуваються до проекту;
- в) сукупність методів і форм управління інноваційним процесом, а також управління зайнятими цією діяльністю організаційними структурами та їх персоналом;
- г) сукупність принципів, методів і засобів управління підприємством з метою підвищення ефективності виробництва і збільшення прибутку.

8. *Функція прогнозування в інноваційному менеджменті спрямована на:*

- а) розробку перспектив науково-технічного розвитку підприємства;
- б) досягнення майбутньої мети підприємства;
- в) розробку комплексного плану досягнення мети підприємства;
- г) розробку набору прийомів і методів з досягнення інноваційних завдань підприємства.

9. *Функція планування в інноваційному менеджменті спрямована на:*

- а) погодження діяльності усіх ланцюгів системи управління, апарату науково-дослідних підрозділів та окремих фахівців;
- б) розробку перспектив науково-технічного розвитку;
- в) обґрунтування основних напрямків інноваційної діяльності відповідно до розроблених прогнозів і цілей розвитку підприємства;
- г) виконання планових завдань та об'єднання людей, які разом виконують інноваційні плани, програми і проекти.

10. *Функція координування в інноваційному менеджменті спрямована на:*

- а) погодження діяльності усіх ланцюгів системи управління, апарату науково-дослідних підрозділів та окремих фахівців;
- б) розробку перспектив науково-технічного розвитку;

- в) обґрунтування основних напрямків інноваційної діяльності відповідно до розроблених прогнозів і цілей розвитку підприємства;
 - г) виконання планових завдань та об'єднання людей, які сумісно виконують інноваційні плани, програми і проекти.
11. *Впишіть слова, яких не вистачає у визначенні інноваційної інфраструктури: “Інноваційна інфраструктура — це сукупність взаємопов’язаних і взаємодіючих ..., які необхідні для ефективного здійснення інноваційної діяльності”:*
- а) технополісів і технопарків;
 - б) навчальних закладів і підприємств;
 - в) організацій і допоміжних служб (систем);
 - г) підприємств і банків.
12. До допоміжних служб (систем) інноваційної діяльності не належить:
- а) система інформаційного забезпечення;
 - б) експертизи інноваційних програм;
 - в) фінансово-економічне забезпечення інноваційної діяльності;
 - г) технополіси і технопарки.

Література [3; 4; 7; 20]

Тема 2. Класифікація, специфіка та взаємозв’язок інновацій

Продуктові та процесні інновації.

Класифікація інновацій з урахуванням результативності та напрямку інноваційного процесу.

Типи інновацій за сферами їх впровадження.

Оцінка новизни інновацій.

Взаємозв’язок та комплексний характер інновацій.

Теми рефератів

1. Продуктові та процесні інновації.
2. Класифікація інновацій.
3. Оцінка новизни інновацій.
4. Взаємозв’язок та комплексний характер інновацій.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрити поняття процесної інновації.
2. Розкрити поняття продуктової інновації.

3. Розкрити поняття базисної інновації.
4. Розкрити поняття поліпшуючої інновації.

Тести для самоконтролю

1. *Базисні інновації створюються на основі:*
 - а) результатів прикладних досліджень;
 - б) результатів фундаментальних досліджень;
 - в) результатів дослідно-конструкторських робіт;
 - г) результатів маркетингових досліджень.
2. *Поліпшуючі інновації створюються на основі:*
 - а) відкриття нових законів і принципів;
 - б) нових знань;
 - в) результатів фундаментальних досліджень;
 - г) існуючих знань, відомих законів і принципів.
3. *До принципів інноваційного процесу не належить:*
 - а) нововведення зазвичай мають обмежений характер;
 - б) зменшення рентабельності підприємств-послідовників;
 - в) при розробці інноваційної стратегії необхідно орієнтуватися на потреби покупця;
 - г) необхідною вимогою успішної інноваційної діяльності є правильна оцінка невдач.
4. *До фактора успішності інновацій належить:*
 - а) перевага нового товару над товарами конкурентів;
 - б) скорочення життєвого циклу товарів;
 - в) збільшення витрат на науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи;
 - г) збільшення кількості пропозицій нових товарів.
5. *До фактора невдачі інновацій належить:*
 - а) наявність унікальних якостей товару;
 - б) адаптивність товару до вимог ринку;
 - в) доступ до ресурсів;
 - г) скорочення життєвого циклу товарів.

Література [3; 7; 8; 17; 18; 20; 21]

Тема 3. Завдання організації інноваційного процесу. Інноваційні структури

Сфери впливу інноваційних процесів на функціонування підприємства.

Організаційна діяльність на державному та підприємницькому рівнях управління інноваційним процесом.

Організаційні структури та форми впровадження інновацій у бізнес.

Технопарки і технополіси.

Умови інвестування інноваційної діяльності. Фінансово-промислові групи (ФПГ). Принципи формування ФПГ та організація технології інноваційних процесів у ФПГ.

Делегування повноважень у ФПГ. Мотивація та контроль інноваційної діяльності учасників ФПГ,

Теми рефератів

1. Організаційна діяльність на державному рівні управління інноваційним процесом.
2. Організаційна діяльність на підприємницькому рівні управління інноваційним процесом.
3. Організаційні структури та форми впровадження інновацій у бізнес.
4. Технопарки.
5. Технополіси.
6. Фінансово-промислові групи.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Організаційні форми малих інноваційних фірм та їх основні функції.
2. Роль технопарків у стимулюванні малого інноваційного підприємництва.
3. Законодавча база технопарків в Україні.
4. Принципи побудови фінансово-промислових груп в Україні.
5. Організація технологічного ланцюжка ФПГ.
6. Конкурсний відбір учасників технологічного ланцюжка ФПГ.

Тести для самоконтролю

1. *До переваг функціональної структури інноваційної організації належить:*
 - а) досягається функціональна ізольованість підрозділів;
 - б) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні;
 - в) досягається простота в управлінні інноваційним проектом;
 - г) співробітники мають чітку перспективу кар'єрного зростання і професійного розвитку.

2. *До недоліків функціональної структури інноваційної організації належить:*
 - а) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні;
 - б) порушується принцип єдиновладдя;
 - в) стимулюється функціональна ізольованість;
 - г) співробітники не мають чіткої перспективи кар'єрного зростання і професійного розвитку.
3. *До переваг матричної структури інноваційної організації належить:*
 - а) досягається функціональна ізольованість підрозділів;
 - б) реалізується пряма підпорядкованість керівнику інноваційного проекту;
 - в) зберігаються всі переваги функціональної структури;
 - г) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні.
4. *До недоліків матричної структури інноваційної організації належить:*
 - а) порушується принцип єдиновладдя;
 - б) стимулюється функціональна ізольованість;
 - в) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні;
 - г) співробітники не мають чіткої перспективи кар'єрного зростання і професійного розвитку.
5. *До переваг дивізійної структури інноваційної організації належить:*
 - а) інноваційний проект має цілісний горизонтальний напрямок взаємодії співробітників;
 - б) порушується принцип єдиновладдя;
 - в) досягається простота в управлінні інноваційного проекту;
 - г) делегування відповідальності за одержання прибутку на низові управлінські рівні.
6. *До недоліків дивізійної структури інноваційної організації належить:*
 - а) стимулюється функціональна ізольованість;
 - б) порушується принцип єдиновладдя;

- в) виникає проблема розподілу повноважень між керівництвом інноваційного проекту і керівництвом функціональних підрозділів;
 - г) необхідність утримання відносно великого управлінського апарату.
7. *Технопарк – це:*
- а) організаційна структура, яка об'єднує банки, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг;
 - б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;
 - в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;
 - г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.
8. *Технополіс – це:*
- а) організаційна структура, яка об'єднує банки, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг;
 - б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;
 - в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;
 - г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.
9. *Фінансово-промислова група – це:*
- а) організаційна структура, яка об'єднує банк, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг;

- б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;
 - в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;
 - г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.
10. *Інкубатор – це:*
- а) організаційна структура, яка об'єднує банки, підприємства, торгові організації, науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади і пов'язує їх єдиним технологічним циклом для підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг;
 - б) цілісний науково-виробничий комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади на базі конкретного міста;
 - в) науково-виробничий територіальний комплекс, до якого входять науково-дослідні інститути, лабораторії, підприємства та вищі навчальні заклади;
 - г) складний багатофункціональний комплекс, який забезпечує сприятливі умови для ефективної діяльності нових малих інноваційних фірм.
11. *Інкубатор – це:*
- а) джерело кредитів для малих інноваційних фірм;
 - б) експериментальне підприємство;
 - в) навчальний заклад для підприємців;
 - г) навчальний заклад для наукових співробітників.
12. *Сучасний науково-виробничий територіальний комплекс “Силіконова долина” в США є:*
- а) технопарком;
 - б) технополісом;
 - в) фінансово-промисловою групою;
 - г) інкубатором.
13. *Основною метою створення технопарків і технополісів є:*
- а) ефективне використання державного базового фінансування інноваційної продукції;
 - б) ефективне використання державного проектно-цільового фінансування інноваційної продукції;

- в) досягнення тісного територіального зближення наукового потенціалу країни та промислового виробництва;
- г) організація конкурсного відбору інноваційних проєктів.
14. *З метою розвитку технопарків і технополісів у перші роки їх існування на цих територіях державою створюється:*
- а) пільговий конкурсний режим відбору інноваційних проєктів;
- б) пільговий податковий режим;
- в) пільгове бюджетне фінансування;
- г) пільгове проектно-цільове фінансування.
15. *Центральним ланцюгом технопарків і технополісів є:*
- а) вищий навчальний заклад;
- б) науково-дослідний інститут;
- в) банк;
- г) експериментальне підприємство.
16. *Учасником фінансово-промислової групи в Україні обов'язково є:*
- а) вищий навчальний заклад;
- б) науково-дослідний інститут;
- в) банк;
- г) торгове підприємство.
17. *Фінансово-промислову групу в Україні очолює:*
- а) Фонд держмайна України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) головне підприємство, яке виготовляє кінцеву продукцію;
- г) банк.
18. *Згідно із Законом України “Про промислово-фінансові групи в Україні”:*
- а) фінансово-промислова група та її учасники є юридичними особами;
- б) усі учасники фінансово-промислової групи є самостійними юридичними особами;
- в) тільки фінансово-промислова група є юридичною особою;
- г) у фінансово-промисловій групі юридичною особою є тільки головне підприємство.
19. *Фінансово-промислова група створюється:*
- а) за постановою Кабінету Міністрів України;
- б) за рішенням Фонду держмайна України;
- в) за рішенням Мінекономіки України;
- г) за Генеральною угодою про спільну діяльність, яка підписується керівниками всіх підприємств-ініціаторів.

20. *Фінансово-промислова група ліквідується:*
- а) за постановою Кабінету Міністрів України;
 - б) за рішенням Фонду держмайна України;
 - в) за рішенням Мінекономіки України;
 - г) за Генеральною угодою, яка підписується керівниками всіх підприємств-ініціаторів.

Література [2; 3; 7; 8; 16; 17; 20; 21]

Тема 4. Вибір та управління інноваційною стратегією підприємства

Принципи розробки і планування інноваційної стратегії. Моделі інноваційної стратегії.

Взаємозв'язок інноваційної стратегії з фазами життєвого циклу продукту. Циклічність інноваційної стратегії.

Методи визначення вітчизняних і світових тенденцій розвитку інноваційних ідей.

Теми рефератів

1. Принципи розробки і планування інноваційної стратегії.
2. Моделі інноваційної стратегії.
3. Взаємозв'язок інноваційної стратегії з фазами життєвого циклу продукту.
4. Методи визначення вітчизняних і світових тенденцій розвитку інноваційних ідей.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Розкрийте поняття інноваційної стратегії.
2. Що має на меті стратегічне планування?
3. Які основні фактори має враховувати загальна мета організації?
4. Назвіть основні блоки схеми розробки стратегічного плану організації.
5. Назвіть основні фази життєвого циклу продукту.

Тести для самоконтролю

1. *Життєвий цикл нововведення — це період від зародження ідеї до розробки, поширення та:*
 - а) продажу дозволу на виробництво продукту;
 - б) продажу ліцензії на використання патенту;

- в) використання та утилізації продукту;
 - г) появи першого зразка продукту на ринку.
2. *Інноваційний лаг — це період між появою новачії та:*
- а) продажем ліцензії на використання продукту;
 - б) впровадженням її в інновацію;
 - в) використанням та утилізацією продукту;
 - г) продажем патенту.
3. *Для першої фази життєвого циклу інновації характерні:*
- а) освоєння виробництва та збільшення обсягів продажу;
 - б) стабілізація виробництва;
 - в) початок маркетингових досліджень;
 - г) спад попиту на товар.
4. *Для другої фази життєвого циклу інновації характерні:*
- а) освоєння виробництва та збільшення обсягів продажу;
 - б) стабілізація виробництва;
 - в) початок маркетингових досліджень;
 - г) спад попиту на товар.
5. *Яке з наведених визначень найчіткіше відображає сутність поняття “стратегія”:*
- а) стратегія — це ідеальне уявлення про організацію і бізнес, яке задає напрямок руху і вказує його маршрут;
 - б) стратегія — це загальна характеристика можливостей організації, опис її цільової аудиторії, видів діяльності та структури бізнесу;
 - в) стратегія — це план дій для здобуття компанією вигідного становища на ринку і досягнення стійкої конкурентної переваги;
 - г) стратегія — це набір конкретних дій організації, фінансування, вироблення політики підтримки, мотивація працівників, створення корпоративної культури, належне керівництво.
6. *Наступальна стратегія:*
- а) визначається політикою “материнської” компанії”;
 - б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;
 - в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;
 - г) пов’язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

7. *Захисна стратегія:*

- а) визначається політикою “материнської” компанії”;
- б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;
- в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;
- г) пов’язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

8. *Імітаційна стратегія:*

- а) визначається політикою “материнської” компанії”;
- б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;
- в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;
- г) пов’язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

9. *Залежна стратегія:*

- а) визначається політикою “материнської” компанії”;
- б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;
- в) спрямована на впровадження тільки перспективних і перевірених інновацій;
- г) пов’язана з прагненням компанії досягти технічного і ринкового лідерства шляхом створення і впровадження нових продуктів, які розроблені, як правило, на основі власних ідей.

10. *Традиційна стратегія:*

- а) є реакцією керівництва на зовнішні сигнали ринку або інституційного середовища;
- б) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;
- в) не передбачає значних технологічних змін, тому така стратегія тільки умовно належить до інноваційної;
- г) визначається політикою “материнської” компанії.

11. *Ситуаційна стратегія (стратегія ніші):*

- а) не передбачає значних технологічних змін, тому така стратегія тільки умовно належить до інноваційної;
- б) є реакцією керівництва на зовнішні сигнали ринку або інституційного середовища;
- в) припускає копіювання продукції за ліцензією, яка придбана у компанії-піонера;
- г) визначається політикою “материнської” компанії.

Література [1; 3; 4; 7; 9–16; 18]

Тема 5. Управління розробкою та впровадженням інноваційних технологій

Класифікація виробничих технологій і структура впровадження інновацій.

Поняття системотехнології. Бізнес-технології та бізнес-процеси. Управління виробничими відносинами.

Проблеми та особливості управління інноваціями у сфері виробництва енергетичних продуктів і енергозбереження.

Особливості управління інноваціями у сфері виробництва матеріальних продуктів.

Проблеми та особливості управління інформаційними технологіями та інтелектуальними продуктами.

Теми рефератів

- 1. Бізнес-технології.
- 2. Бізнес-процеси.
- 3. Проблеми та особливості управління інноваціями у сфері виробництва енергетичних продуктів.
- 4. Особливості управління інноваціями у сфері виробництва матеріальних продуктів.
- 5. Проблеми та особливості управління інформаційними технологіями та інтелектуальними продуктами.

Контрольні питання і навчальні завдання

- 1. Які закономірності виявляє технологія?
- 2. Назвіть складові технологічного процесу.
- 3. Назвіть три основні напрями розвитку сучасних виробничих технологій.

4. Основні принципи енергозберігаючої політики держави.
5. У чому полягає специфічність інформаційного продукту з точки зору управління?

Тести для самоконтролю

1. *За пріоритетами технології поділяють на три види. До них не належать такі технології:*
 - а) допоміжні;
 - б) основні;
 - в) матеріальні;
 - г) які забезпечувальні.
2. *Залежно від споживчих властивостей використання вирізняють три основні види продукту. До них не належить продукт:*
 - а) матеріальний;
 - б) духовний;
 - в) енергетичний;
 - г) інтелектуальний.
3. *Серед економічних механізмів енергозаощадження найбільше значення має:*
 - а) цінова політика держави;
 - б) регіональні та міжрегіональні програми з енергозаощадження;
 - в) робота із споживачами;
 - г) пропаганда серед населення.

Література [3; 4; 7–9; 12–14; 16; 18]

Тема 6. Особливості управління персоналом інноваційної організації

Цільові групи при розробці та впровадженні інновацій. Формування інноваційної команди та методи добору кандидатів.

Принципи мотивації працівників в інноваційній сфері. Режими праці в інноваційних організаціях. Кадрове планування інноваційної діяльності.

Теми рефератів

1. Цільові групи при розробці та впровадженні інновацій.
2. Формування інноваційної команди та методи добору кандидатів.
3. Принципи мотивації працівників в інноваційній сфері.

4. Режими праці в інноваційних організаціях.
5. Кадрове планування інноваційної діяльності.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Які вимоги ставляться до менеджерів кадрових служб наукових установ?
2. У чому полягає сутність мотивації персоналу наукових установ?
3. Назвіть, які групи вчених вирізняють за типами мотивації?
4. На які категорії діляться мотивації?
5. Які режими роботи використовуються в інноваційних організаціях?
6. Що являє собою гнучкий графік роботи?
7. Що розуміють під цільовою групою в інноваційних організаціях?

Тести для самоконтролю

1. *Для оцінки продуктивності праці наукових працівників використовують такі види нормування праці:*
 - а) норми виробітку;
 - б) норми кількості;
 - в) норми часу;
 - г) продуктивність наукової праці не нормується.
2. *Для нормування праці наукових працівників використовують такі методи:*
 - а) метод моментних спостережень;
 - б) хронометраж;
 - в) мікроелементне нормування праці;
 - г) нормування наукової праці не використовується.
3. *Психолог А. Маслоу виокремив п'ять мотиваційних факторів для задоволення людських потреб. Назвіть мотиваційний фактор, який йде після задоволення соціальних потреб:*
 - а) фізіологічні потреби;
 - б) потреби у безпеці та захищеності;
 - в) потреби у визнанні;
 - г) самовираження.
4. *За типами мотивації вирізняють такі групи вчених:*
 - а) істинні ентузіасти, для яких процес пізнання є способом самореалізації;

- б) вчені, які реально дивляться на життя, роль і функції науки в суспільстві;
 - в) ініціативні і прагматичні вчені, які прагнуть зайняти високе становище в офіційній структурі;
 - г) усі відповіді правильні.
5. *Гнучкий графік роботи наукових працівників — це:*
- а) виконання посадових обов'язків з меншими витратами робочого часу;
 - б) відпрацювання певної кількості годин за меншу кількість днів;
 - в) такий розклад роботи, коли науковець сам вибирає час приходу на роботу і час закінчення роботи у визначених керівництвом межах;
 - г) усі відповіді правильні.
6. *Створення цільових груп в інноваційних організаціях дає змогу:*
- а) максимально використовувати творчий потенціал наукових працівників;
 - б) контролювати режим роботи творчого колективу;
 - в) контролювати винахідницьку діяльність творчого колективу;
 - г) керівництву правильно визначати розмір оплати праці наукових працівників.
7. *Неприйняття нововведень в організації зумовлено такими об'єктивними та суб'єктивними факторами:*
- а) загрозою банкрутства;
 - б) зменшенням обсягів продажу продукту;
 - в) недисциплінованістю персоналу;
 - г) опором персоналу і фінансовими витратами.

Література [3; 7; 9; 11; 14; 20; 22]

Змістовий модуль II. Управління нововведеннями

Тема 7. Управління інноваційними та дослідними проектами

Види інноваційних і дослідних проектів. Основний зміст інноваційного проекту.

Зміст аналітичних завдань при розробці та реалізації інноваційних проектів. Проекти розвитку матеріально-технічної бази наукових досліджень та створення інформаційних систем і баз даних.

Управління проектом створення виробів на різних стадіях життєвого циклу.

Теми рефератів

1. Види інноваційних і дослідних проєктів.
2. Основний зміст інноваційного проєкту.
3. Проєкти розвитку матеріально-технічної бази наукових досліджень.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Які типи дослідних проєктів використовуються в сучасних інноваційних процесах?
2. Пояснить сутність ініціативного проєкту.
3. Розкрийте основний зміст проєкту розвитку матеріально-технічної бази.
4. Опишіть зміст видавничого проєкту.
5. Перечисліть основні стадії життєвого циклу товару.
6. Опишіть зміст технічного завдання на розробку інновації.

Тести для самоконтролю

1. *Контракт на придбання або виготовлення обладнання є складовою:*
 - а) ініціативного проєкту;
 - б) проєкту розвитку матеріально-технічної бази наукових досліджень;
 - в) проєкту створення інформаційних систем;
 - г) проєкту утворення центрів колективного користування.
2. *Розробка технічного завдання здійснюється на такій стадії:*
 - а) на початковій стадії життєвого циклу товару;
 - б) на стадії вибору напрямів досліджень;
 - в) на стадії теоретичних та експериментальних досліджень;
 - г) на стадії аналізу та оцінки результатів.

Література [1; 2; 4; 7–9; 13; 15–21]

Тема 8. Оцінка, відбір та експертиза інноваційних проєктів

Завдання та основні методи експертизи.

Методи вибору оптимального варіанта інноваційного проєкту.
Показники прибутковості інноваційного проєкту.

Функціонально-вартісний аналіз інноваційного об'єкта. Способи зниження ризику інноваційних проєктів.

Теми рефератів

1. Завдання та основні методи експертизи.
2. Методи вибору оптимального варіанта інноваційного проекту.
3. Показники прибутковості інноваційного проекту.
4. Способи зниження ризику інноваційних проектів.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. З якою метою здійснюється експертиза інноваційних проектів?
2. Методи здійснення експертизи.
3. Які права мають експерти при оцінці проектів?
4. У чому полягає сутність експертної оцінки проектів, які виконуються за державними контрактами?
5. У чому полягає метод дисконтування?
6. Наведіть визначення періоду окупності інноваційного проекту.

Тести для самоконтролю

1. *Експертиза інвестиційних проектів проводиться з метою:*
 - а) ефективного використання коштів для отримання прибутку;
 - б) запобігання створенню об'єктів, які порушують права фізичних та юридичних осіб і держави;
 - в) ефективного використання бюджетних коштів.
2. *Екологічна експертиза формулює висновки про:*
 - а) коригування проекту;
 - б) можливість реалізації проекту;
 - в) неможливість реалізації проекту;
 - г) доцільність фінансування проекту бюджетними коштами.
3. *Екологічна експертиза може здійснюватися:*
 - а) місцевими органами влади;
 - б) фізичними особами з власної ініціативи;
 - в) державними та громадськими комісіями.
4. *До складу комісії державної екологічної експертизи включаються:*
 - а) представник замовника;
 - б) представник організації — розробника проекту;
 - в) нештатні експерти;
 - г) штатні експерти.
5. *Громадська екологічна експертиза здійснюється:*
 - а) в обов'язковому порядку;
 - б) з ініціативи громадян;

- в) з ініціативи громадських організацій;
- г) з ініціативи органів місцевого самоврядування.

Література [1–9; 12; 16–20]

Тема 9. Ефективність реалізації інновацій

Види ефектів від реалізації інновацій.

Основні показники загальної ефективності інновацій: інтегральний ефект, індекс рентабельності, норма рентабельності, період окупності.

Ефект від виходу інноваційної технології на зовнішній ринок.

Патенти і ліцензії. Види та класифікація ліцензій.

Методи розрахунків відсотків або відсоткових відношень ліцензійатом і формування ціни на ліцензію (паушальні платежі та роялті).

Теми рефератів

1. Види ефектів від реалізації інновацій.
2. Основні показники загальної ефективності інновацій: інтегральний ефект, індекс рентабельності, норма рентабельності, період окупності.
3. Ефект від виходу інноваційної технології на зовнішній ринок.
4. Патенти і ліцензії.
5. Методи формування ціни на ліцензію (паушальні платежі та роялті).

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Перелічіть види ефекту від реалізації інновацій.
2. Назвіть основні показники загальної економічної ефективності інновацій.
3. Як визначається індекс рентабельності?
4. Як визначається норма рентабельності?
5. Як розрахувати період окупності?
6. У чому полягає сутність ліцензійної торгівлі?
7. Що означає поняття “паушальний платіж”?
8. Назвіть особливості формування ціни на ліцензію.

Тести для самоконтролю

1. Показник ефективності інноваційного проекту – чистий приведений дохід – це:
 - а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;

- б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;
 - в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;
 - г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.
2. *Показник ефективності інноваційного проекту — індекс дохідності — це:*
- а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;
 - б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;
 - в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;
 - г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.
3. *Показник ефективності інноваційного проекту — індекс рентабельності — це:*
- а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;
 - б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;
 - в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;
 - г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.
4. *Показник ефективності інноваційного проекту — внутрішня ставка дохідності — це:*
- а) відношення середньорічного чистого прибутку і суми витрат на реалізацію проекту;
 - б) різниця між приведеною до дійсної вартості сумою потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою витрат на його реалізацію;

- в) відношення приведеної до дійсної вартості суми потоку коштів за період експлуатації інвестиційного проекту і суми витрат на його реалізацію;
 - г) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід у процесі дисконтування дорівнюватиме нулю.
5. *Зазначте, який з наведених показників ефективності інноваційного проекту не враховує повністю всієї суми чистого потоку коштів:*
- а) чистий приведений дохід;
 - б) індекс дохідності;
 - в) індекс рентабельності;
 - г) період окупності.
6. *Зазначте, який з наведених показників ефективності інноваційного проекту характеризує у сукупному потоці коштів суму інвестиційного прибутку:*
- а) чистий приведений дохід;
 - б) індекс дохідності;
 - в) індекс рентабельності;
 - г) період окупності.
7. *Патент — це:*
- а) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;
 - б) право автора на винахід, наукову ідею, розробку, новий виріб чи нову технологію;
 - в) сукупність правових норм, які регулюють правовідносини, пов'язані зі створенням і використанням певного інтелектуального продукту;
 - г) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання.
8. *Лицензія — це:*
- а) результат науково-дослідної діяльності організації, який призначений для внутрішнього і зовнішнього ринків;
 - б) дозвіл окремим особам або організаціям на використання винаходу, захищеного патентом, технічного знання, технологічної та конструкторської таємниці виробництва, товарного знаку тощо;

- в) художньо-конструктивне рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд;
- г) титул власника винаходу, який підкріплюється промисловим зразком.

9. *Ноу-хау* — це:

- а) технічні знання, практичний досвід інноваційного характеру, які являють собою комерційну цінність, використовуються у виробництві і професійній практиці, але не забезпечуються патентним захистом;
- б) дозвіл окремим особам або організаціям на використання винаходу, захищеного патентом, технічного знання, технологічної та конструкторської таємниці виробництва, товарного знаку тощо;
- в) художньо-конструктивне рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд;
- г) титул власника винаходу, який підкріплюється промисловим зразком.

Література [1–3; 5; 7; 8; 10; 13; 17; 19; 20]

**Тема 10. Управління та регулювання інноваційних процесів.
Принципи формування державної інноваційної політики**

Основні аспекти державної інноваційної політики. Основні функції державних органів в інноваційних процесах.

Методи та інструменти державного впливу на ефективність інноваційної діяльності.

Державне регулювання міжнародних зв'язків в інноваційній сфері.

Політичні аспекти міжнародного трансферу інноваційних технологій.

Теми рефератів

1. Державна інноваційна політика.
2. Методи та інструменти державного впливу на ефективність інноваційної діяльності.
3. Державне регулювання міжнародних зв'язків в інноваційній сфері.
4. Політичні аспекти міжнародного трансферу інноваційних технологій.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. У чому полягає загальнодержавне значення інновацій для економіки держави?
2. Які інновації впливають на безпеку держави?
3. Поясніть сутність державної інноваційної політики.
4. Як держава впливає на ефективність інноваційної діяльності?

Тести для самоконтролю

1. *До найбільш адекватного показника наукомісткості галузей належить:*
 - а) кількість винаходів у країні за рік;
 - б) вартість продукції, яка випускається за рік за ліцензіями;
 - в) витрати на закупівлю ліцензій;
 - г) відносна вага витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у вартості готової продукції.
2. *Елементом опосередкованої державної підтримки інноваційної діяльності є:*
 - а) фінансування інноваційних проєктів з бюджетних коштів;
 - б) організація конкурсів при розподілі бюджетних коштів;
 - в) формування державної інноваційної структури;
 - г) пільгове оподаткування.
3. *Елементом прямої державної підтримки інноваційної діяльності є:*
 - а) зменшення податку на приріст інноваційних витрат;
 - б) пільгове оподаткування дивідендів юридичних і фізичних осіб, які одержані за акціями інноваційних підприємств;
 - в) правове регулювання інноваційного процесу;
 - г) відстрочка податкових платежів.
4. *Комерційні банки часто не зацікавлені у кредитуванні довгострокових інноваційних проєктів, тому держава стимулює довгострокове "заморожування" коштів за рахунок:*
 - а) емісії акцій;
 - б) емісії облігацій;
 - в) сповільнення амортизації основних фондів;
 - г) залучення страхових компаній, пенсійних фондів тощо до фінансування інновацій.

5. *Відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом:*
 - а) венчурного фінансування;
 - б) лізингового фінансування;
 - в) базового фінансування;
 - г) кредитного фінансування.
6. *Відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом:*
 - а) венчурного фінансування;
 - б) лізингового фінансування;
 - в) проектно-цільового фінансування;
 - г) кредитного фінансування.
7. *Відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” фінансування наукових досліджень здійснюється такими фондами і установами:*
 - а) Державним фондом фундаментальних досліджень;
 - б) українськими комерційними банками;
 - в) українськими венчурними фондами;
 - г) українськими інвестиційними фондами.

Література [1–9; 15–18; 20; 21]

Тема 11. Винахідництво та перспективи інтенсифікації інноваційних процесів в Україні

Інтелектуальна власність та методи її захисту.

Євразійська патентна конвенція — основа регіональної системи охорони промислової власності. Охорона промислової власності в Україні.

Основні положення теорії розв’язання винахідницьких завдань. Інструменти та інформаційні фонди винахідницької діяльності.

Теми рефератів

1. Інтелектуальна власність і методи її захисту.
2. Євразійська патентна конвенція.
3. Охорона промислової власності в Україні.

Контрольні питання і навчальні завдання

1. Поясніть поняття “інтелектуальна власність”.

2. Перелічіть методи захисту інтелектуальної власності.
3. Поясніть сутність Євразійської патентної конвенції.

Тести для самоконтролю

1. *Інтелектуальна власність – це:*

- а) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;
- б) право автора на винахід, наукову ідею, розробку, новий виріб чи нову технологію;
- в) сукупність правових норм, які регулюють правовідносини, пов'язані зі створенням і використанням певного інтелектуального продукту;
- г) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання.

2. *Авторське право – це:*

- а) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці;
- б) право автора на винахід, наукову ідею, розробку, новий виріб чи нову технологію;
- в) сукупність правових норм, які регулюють правовідносини, пов'язані зі створенням і використанням певного інтелектуального продукту;
- г) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання.

3. *Товарний знак – це:*

- а) право автора на винахід, наукову ідею, розробку, новий виріб або нову технологію;
- б) оригінально оформлене графічне зображення, оригінальна назва, особливе поєднання цифр, літер або слів тощо, якими підприємство наділяє свої вироби;
- в) сукупність правових норм, які регулюють правовідносини, пов'язані зі створенням і використанням певного інтелектуального продукту;
- г) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання.

4. *Промисловий зразок — це:*

- а) художньо-конструктивне рішення виробу, яке визначає його зовнішній вигляд;
- б) оригінально оформлене графічне зображення, оригінальна назва, особливе поєднання цифр, літер або слів тощо, якими підприємство наділяє свої вироби;
- в) документ, що засвідчує авторське право на винахід, пріоритет винаходу і виключне право на його використання;
- г) нове технічне вирішення конкретного завдання, яке дає позитивний ефект, поліпшує якість продукції або змінює умови праці.

Література [1–8; 17; 20]

Тема 12. Науково-технічний потенціал України. Структура та форми управління наукою

Управління науково-технічним процесом в Україні.

Структура та форми управління розвитком науки в Україні.

Інститути Національної академії наук України. Галузеві науково-дослідні установи.

Науково-дослідна діяльність у вищих навчальних закладах та академічних інститутах.

Науково-виробничі об'єднання. Науково-дослідна діяльність на підприємствах.

Теми рефератів

- 1. Управління науково-технічним процесом в Україні.
- 2. Структура та форми управління розвитком науки в Україні.
- 3. Науково-дослідна діяльність у вищих навчальних закладах і академічних інститутах.
- 4. Науково-виробничі об'єднання.

Контрольні питання і навчальні завдання

- 1. Розкрийте особливості управління науково-технічним процесом в Україні.
- 2. Розкрийте структуру та форми управління розвитком науки в Україні.
- 3. Розкрийте особливості проведення наукових досліджень у науково-виробничих об'єднаннях.

Тести для самоконтролю

1. *Інноваційний процес — це:*
 - а) пошук необхідних інвестиційних ресурсів, відбір ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої інвестиційної програми і забезпечення її реалізації;
 - б) вкладення капіталу в усіх його формах у різні об'єкти (інструменти) з метою одержання прибутку;
 - в) послідовний ланцюг подій, у процесі яких інновація розвивається від ідеї до конкретного продукту, технології, структури або послуги і поширюється у господарській практиці та суспільній діяльності;
 - г) цілеспрямований упорядкований процес обчислення вартості об'єкта у грошовому еквіваленті з урахуванням факторів, які впливають на вартість у конкретний момент часу в умовах конкретного ринку.
2. *Зазначте, яка стадія в інноваційному процесі є першою:*
 - а) комерціалізація нововведення;
 - б) прикладні дослідження;
 - в) дослідно-конструкторські роботи;
 - г) фундаментальні дослідження.
3. *Другою в інноваційному процесі є така стадія:*
 - а) комерціалізація нововведення;
 - б) прикладні дослідження;
 - в) дослідно-конструкторські роботи;
 - г) фундаментальні дослідження.
4. *В інноваційному процесі третьою є така стадія:*
 - а) комерціалізація нововведення;
 - б) прикладні дослідження;
 - в) дослідно-конструкторські роботи;
 - г) фундаментальні дослідження.
5. *Четвертою в інноваційному процесі є така стадія:*
 - а) комерціалізація нововведення;
 - б) прикладні дослідження;
 - в) дослідно-конструкторські роботи;
 - г) фундаментальні дослідження.
6. *В інноваційному процесі дослідно-конструкторські роботи спрямовані на:*
 - а) впровадження новації у практичну діяльність та її дифузії;

- б) розробку нових продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - в) проектування, виготовлення та випробування продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - г) вивчення теоретичних основ певних процесів і явищ.
7. *В інноваційному процесі комерціалізація нововведення спрямована на:*
- а) впровадження новації у практичну діяльність та її дифузію;
 - б) розробку нових продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - в) проектування, виготовлення та випробування продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - г) вивчення теоретичних основ певних процесів і явищ.
8. *В інноваційному процесі прикладні дослідження спрямовані на:*
- а) впровадження новації у практичну діяльність та її дифузію;
 - б) розробку нових продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - в) проектування, виготовлення та випробування продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - г) вивчення теоретичних основ певних процесів і явищ.
9. *В інноваційному процесі фундаментальні дослідження спрямовані на:*
- а) впровадження новації у практичну діяльність та її дифузію;
 - б) розробку нових продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - в) проектування, виготовлення та випробування продуктів, технологій, матеріалів тощо;
 - г) вивчення теоретичних основ певних процесів і явищ.
10. *До інноваційного процесу на окремому підприємстві не входить:*
- а) визначення потреби в інноваціях;
 - б) збирання інформації про нововведення;
 - в) проведення фундаментальних досліджень;
 - г) попередній вибір нововведення.
11. *Сфера інноваційної діяльності включає ринок чистої конкуренції, ринок капіталів та:*
- а) ринок нових виробів;
 - б) ринок збуту;
 - в) ринок ресурсів;
 - г) ринок новацій.
12. *Ринок новацій — це:*
- а) сфера обігу капіталу, де суб'єктом виступають, з одного боку, організації та особи, які зайняті в науковій сфері, а з іншого — організації та особи, які здійснюють інвестиції;

- б) сукупність об'єктів інтелектуальної власності, яка характеризується цілісністю і для якої властива новизна порівняно з попередніми новаціями;
 - в) сукупність продавців і покупців, які здійснюють операції зі схожими товарами в ситуації, коли жоден з учасників не впливає істотно на рівень поточних цін;
 - г) усі відповіді правильні.
13. *Ринок чистої конкуренції* — це:
- а) сфера обігу капіталу, де суб'єктом виступають, з одного боку, організації та особи, які зайняті в науковій сфері, а з іншого — організації та особи, які здійснюють інвестиції;
 - б) сукупність об'єктів інтелектуальної власності, яка характеризується цілісністю і для якої властива новизна порівняно з попередніми новаціями;
 - в) сукупність продавців і покупців, які здійснюють операції зі схожими товарами в ситуації, коли жоден з учасників не впливає істотно на рівень поточних цін;
 - г) усі відповіді правильні.
14. *Ринок капіталу* — це:
- а) сфера обігу капіталу, де суб'єктом виступають, з одного боку, організації та особи, які зайняті в науковій сфері, а з іншого — організації та особи, які здійснюють інвестиції;
 - б) сукупність об'єктів інтелектуальної власності, яка характеризується цілісністю і для якої властива новизна порівняно з попередніми новаціями;
 - в) сукупність продавців і покупців, які здійснюють операції зі схожими товарами в ситуації, коли жоден з учасників не впливає істотно на рівень поточних цін;
 - г) усі відповіді правильні.

Література [1; 3–6; 8; 9; 12; 13; 17; 21]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Визначення інновації. Види інновацій.
2. Ознаки, покладені в основу класифікації інновацій.
3. Поняття про інноваційний процес. Модель інноваційного процесу.
4. Інноваційний менеджмент. Стадії інноваційного менеджменту.
5. Продуктові та процесні інновації.

6. Класифікаційні групування інновацій.
7. Сфери організаційної діяльності інноваційних процесів.
8. Організаційні форми малих інноваційних фірм та їх основні функції.
9. Взаємозв'язок інновацій та попиту на продукцію в умовах стабільної, плідної та мінливої технологій.
10. Роль технопарків у стимулюванні малого інноваційного підприємства.
11. Законодавча база технопарків і технополісів.
12. Принципи побудови фінансово-промислових груп.
13. Організація технологічного ланцюжка фінансово-промислової групи. Основні етапи.
14. Конкурсний добір учасників технологічного ланцюжка фінансово-промислової групи.
15. Критерій технологічної цінності підприємства.
16. Організація технологічного процесу у фінансово-промисловій групі.
17. Принципи вертикальної та горизонтальної корпорації.
18. Делегування повноважень у фінансово-промисловій групі.
19. Методи розрахунку корпоративної ефективності роботи окремої команди.
20. Контроль функціонування технологічного ланцюжка фінансово-промислової групи. Показники ефективності та загальні методи їх обчислення.
21. Визначення “вужького” місця функціонування фінансово-промислової групи.
22. Планування та принципи розробки інноваційної стратегії підприємства.
23. Взаємозв'язок інноваційної стратегії з життєвим циклом продукту.
24. Циклічність інноваційної стратегії підприємства.
25. Методи визначення тенденцій розвитку інноваційних ідей.
26. Структурно-морфологічний аналіз та методи визначення характеристик публікаційної активності.
27. Методи визначення тенденцій розвитку інноваційних ідей.
28. Метод виявлення груп патентів із сім'ями патентів-аналогів.
29. Побудова структури міжнародної патентної класифікації.
30. Основні етапи процесу підготовки масивів вихідної інформації для визначення інноваційної політики компанії.

31. Моделі вибору стратегії компанії.
32. Основні цілі інноваційної стратегії.
33. Визначення поняття “технологія” у широкому значенні.
34. Види технологій та їх ознаки.
35. Мови для відображення інтелектуальної сутності технології.
36. Виробничі системотехнології як об’єкт управління.
37. Головний об’єкт управління для інноваційного менеджера.
38. Показники ефективності технології.
39. Особливості управління виробництвом енергопродуктів.
40. Види продукції енергопідприємств, які виробляють енергію.
41. Енергозаощаджувальна державна політика.
42. Механізми енергозбереження.
43. Особливості управління виробництвом матеріальних продуктів.
44. Проблеми й особливості управління інформаційними технологіями.
45. Управління персоналом інноваційної організації. Мотивація, режими праці, цільові групи.
46. Кадрове планування в інноваційній організації.
47. Управління дослідним проектом. Типи дослідних проектів.
48. Управління процесом створення нового виробу. Основні стадії та їх зв’язок із стадіями життєвого циклу продукту.
49. Функціонально-вартісний аналіз інноваційного об’єкта, його етапи.
50. Завдання та основні методи експертизи інноваційних проектів. Методи експертизи.
51. Принципи здійснення експертизи інноваційних проектів у рамках Організації економічного співробітництва і розвитку.
52. Методи відбору оптимального варіанта інноваційного проекту. Принципи системного підходу.
53. Показники прибутковості інноваційного проекту.
54. Способи зниження ризику інноваційного проекту.
55. Види ефекту від реалізації інновацій.
56. Основні показники загальної економічної ефективності інновацій.
57. Ефект від виходу інноваційної технології на зовнішній ринок.
58. Загальнодержавне значення інновацій для економіки та національної безпеки держави.
59. Основні функції державних органів в інноваційних процесах.
60. Основні аспекти державної інноваційної політики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ПІДСУМКОВОМУ КОНТРОЛІ

Контроль знань з дисципліни “Інноваційний менеджмент” складається з двох блоків планових заходів:

- поточного контролю знань студентів;
- підсумкового контролю знань студентів.

Порядок оцінювання знань студентів за результатами вивчення дисципліни

№ пор.	Форма оцінювання знань	Кількість балів	Результат
1	Оцінювання поточної роботи в семестрі, в тому числі:	від 0 до 40 балів, у тому числі:	
1.1	Виконання обов’язкових завдань: 1) систематичність та активність роботи протягом семестру; 2) виконання завдань для самостійного опрацювання	до 20 балів, з них: 1) до 10 балів 2) до 10 балів	
1.2	Проходження модульного контролю знань	до 20 балів	
2	Оцінювання письмової екзаменаційної роботи	від 0 до 60 балів	Підсумковий контроль знань з дисципліни й одержання підсумкової оцінки

Бали за результатами поточного контролю в сумі та за доданками, а також за результатами оцінювання письмової екзаменаційної роботи виставляються числом, кратним 5.

Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається із суми балів за результатами поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит. На іспиті студент повинен набрати не менше 30 балів.

Підсумковий контроль знань з дисципліни здійснюється у формі письмового іспиту за екзаменаційними білетами, кожен з яких має три питання.

Відповідь на кожне питання білета оцінюється окремо з диференціацією в 20, 10, 0 балів.

Відповідь на кожне з питань білета оцінюється в:

20 балів — якщо:

- відповідь студента містить повний, розгорнутий, правильний і логічний виклад матеріалу;
- студент виявляє при цьому високі знання усієї програми навчальної дисципліни, вміння користуватися різноманітними методами наукового аналізу суспільних і правових явищ, виявляти їх характерні риси та особливості;
- відображає чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку і взаємодії, правильне формулювання відповідних тлумачень;
- свідчить про знання назв і змісту передбачених програмою нормативно-правових актів (для найважливіших необхідно знати рік їх прийняття);
- містить аналіз змістового матеріалу, порівняння різних поглядів на розглядувану проблему, самостійні висновки студента, формулювання та аргументацію його точки зору;
- містить, поряд із теоретичним матеріалом, фактичні дані (статистичні, результати судової практики тощо), їх оцінку та порівняння; логічно і граматично правильно викладена.

10 балів — якщо студент дав відповідь на поставлене запитання, однак вона має хоча б один з таких недоліків:

- є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет;
- не зовсім правильна: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів, нечіткі характеристики відповідних явищ;
- не є аргументованою: не містить посилань на нормативно-правові акти (у разі необхідності), інші джерела, аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій тощо; недостатньо використано дані юридичної практики, інший фактичний і статистичний матеріал;
- свідчить про наявність прогалин у знаннях студента;
- викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень.

0 балів — якщо студент не відповів на поставлене запитання або відповідь неправильна, не розкриває сутності питання або допущені грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність знань у студента

або їх безсистемність та поверховість, невміння сформулювати думку та викласти її, незнання основних положень навчальної дисципліни.

Результат письмового іспиту складається з суми балів, одержаних за всі питання. Якщо відповіді студента оцінені менше ніж у 30 балів, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту (тобто 0 балів).

Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі (в діапазоні від 0 до 40 балів) та результатів письмового іспиту (не менше 30 і не більше 60 балів) за 100-бальною системою з подальшим переведенням у традиційну систему за чотирибальною шкалою та шкалою ECTS для фіксації оцінки в нормативних документах.

Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
85–100	5 (відмінно)	A
80	4 (добре)	B
65–75		C
60	3 (задовільно)	D
50–55		E
30–45	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	PX
0–25	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивчення дисципліни	P

Для реєстрації оцінки за шкалою ECTS в екзаменаційних відомостях вводиться спеціальна графа “Оцінка за шкалою ECTS”

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Альтшуллер Г., Злотин Б. Л. и др.* Поиск идей: от озарения к технологии (теория и практика решения изобретательских задач). — Кишинев: Картя молодовенскэ, 1989.
2. *Валдайцев С. В.* Оценка бизнеса и инноваций. — М.: ИИД “Филино”, 1997.
3. *Гринев В. Ф.* Инновационный менеджмент: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2000.
4. *Гришин И. Я.* Бизнес-инновационные структуры в мире и на Харьковщине. — Харьков, 1993.

5. *Дахно И. И.* Патентно-лицензионная работа. — К.: Блиц-информ, 1996.
6. *Інновація* / Вид. Держ. ком. України з питань науки, техніки та промислової політики і Держ. патентного відомства України. — 1995.
7. *Инновационный менеджмент: Учеб. для вузов* / С. Д. Ильенкова, Л. М. Гохберг, С. Ю. Ягудин и др.; Под ред. С. Д. Ильенковой. — М.: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1997.
8. *Щёкин Г. В.* Основы кадрового менеджмента: Учебник. — 3-е изд., перераб. и доп. — К.: МАУП, 1999.

Додаткова

9. *Инновационный менеджмент: Справ. пособие* / П. И. Завлин, А. К. Казанцев, Л. Э. Миндель и др.; Под ред. П. И. Завлина. — М.: Центр исследований и статистики науки, 1998.
10. *Кадзума Т.* Вечный дух предпринимательства: Пер. с яп. — К.: Укрзакордонвизасервис, 1992.
11. *Кирилина Л. В., Кузнецова С. А.* Стратегия инновационной деятельности предприятия. — Новосибирск, 1995.
12. *Маскон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф.* Основы менеджмента: Пер. с англ. — М.: Дело, 1992.
13. *Моисеева Н. К., Анискин Ю. П.* Современное предприятие: конкурентоспособность, маркетинг, обновление. — М.: Внешторгиздат, 1993.
14. *Морозов Ю. П.* Управление технологическими нововведениями в условиях рыночных отношений. — Н. Новгород, 1995.
15. *Основы управления персоналом* / Под ред. Б. М. Генкина. — М.: Высш. шк., 1996.
16. *Соколенко С. И.* Современные мировые рынки и Украина. — К.: Демос, 1995.
17. *Тацукю Ш.* Стратегия — технополисы: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1989.
18. *Твисс Б.* Управление научно-техническими нововведениями. — М.: Экономика, 1993.
19. *Уотерман Р.* Фактор обновления: Пер. с англ. — М.: Дело, ЛТД, 1995.
20. *Управление проектами* / В. Д. Шапиро и др. — СПб., 1996.
21. *Фатхутдинов Р. А.* Инновационный менеджмент: Учебник. — М.: ЗАО Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1998.
22. *Хучек М.* Инновации на предприятиях и их внедрение. — М.: Луч, 1992.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Інноваційний менеджмент”	4
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Інноваційний менеджмент”	5
Питання для самоконтролю	35
Критерії оцінювання знань студентів при підсумковому контролі.....	38
Список літератури	40

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Везеренко</i>
Редактор	<i>М. В. Дроздецька</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Н. І. Нечипоренко</i>

Зам. № ВКЦ-3831

Підп. до друку 17.11.2008. Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний.

Ум.-друк. арк. 2,50. Обл.-вид. арк. 2,28. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008